

Asia: STM048:00/2020

VALMIUSSUUNNITTELUA JA TILANNEKUVAA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET TERVEYDENHUOLTOLAKIIN JA SOSIAALIHUOLTOLAKIIN

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Kunta tai kuntayhtymä

Näkemyksenne ehdotetuista sosiaalihuoltolain muutoksista

Ehdotettuihin säädösmuutoksiin tulee lisätä tiedot siitä, millaista konkreettista tietoa kerätään tilannekuvan muodostamiseksi sosiaalihuollosta. Vastaavasti tulee kuvata ne järjestelmät, joista kyseiset tiedot kerätään. Tiedon tuottamisen vastuu tulee olla valtakunnallisesti ja yhdenmukaisesti määritettävissä (ehdotus vastuutahoksi: sairaanhoitopiiri tai maakunta). Vastuutahojen tulee tuottaa tilannekuva määriteltävään, yhteiseen tietoaalustaan, jonka käyttö tulee olla säädeltyä. Sosiaalitoimen johtaminen tulee toteuttaa yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa, kunkin vastaten oman toimintansa johtamisesta.

Laajamittaiseen maahantuloon varautumisen koordinaatiovastuu on sovitusti ELY- keskusten tehtävä. Tämä rooli tulee mielestämme sisällyttää lakimuutosehdotukseen.

Näkemyksenne ehdotetusta terveydenhuoltolain muutoksista

Terveydenhuollon varautuminen liittyy usean hallinnon alan varautumiseen. Nyt esitetyssä kokonaisuudessa ei tule esille, miten johtaminen jakautuu valtionhallinnossa, kun valmiuden kohottamista edellyttävän tilanteen juurisyy on terveyteen kohdistuva. Vastaavasti valmiussuunnittelun tulee terveydenhuollon osalta kattaa ne tilanteet, joihin liittyy tavanomaista huomattavasti runsaampi terveyspalvelujen tarve (esim. aseellinen konflikti, tsunami turismialueella). Johtamisen keskittäminen terveydenhuollon vastuulle on näissä tilanteissa välttämätöntä ja sen tulee ulottua paikallistasolle. Epäilemättä näissä tilanteissa tarvittavan lisävoimavaran tulee olla terveydenhuollossa erityisvastuualueen ohjaamaa ja koordinoimaa.

Valmiuden johtamismalli tulee myös terveydenhuollon osalta kuvata esitettyä mallia tarkemmin. Näin voidaan johtamisen keskittäminen järjestää tarkoituksenmukaisesti.

Poikkeusoloja varten sairaanhoitopiireillä on olemassa yhteistyösopimukset puolustusvoimien kanssa. Näiden sopimusten sisältö voitaneen sisällyttää nyt esillä olevaan lakimuutokseen.

Muita kommentteja

Kaikkien päivystystyötä tekevien toimijoiden tulee yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi olla edustettuina ja toiminnassa samassa tilassa. Tämä ”alueellinen tilannekeskus”- toimintamalli tukee laajojen häiriöiden ja nopeasti kehittyvien tilanteiden yhteishallintaa sosiaali- ja terveydenhuollossa (SOTE- lainsäädännön mukaisesti myös pelastustoimessa), ja varmistaa alueellisesti tarkoituksenmukaisen voimavarojen kohdentamisen. Esityksessä ei tule esille, mikä taho vastaa kokonaisuuden hallinnasta tai miten se järjestetään erilaisissa poikkeustilanteissa, kuten esimerkiksi hybridi- ja informaatiovaikuttamisen uhkaan varautumisessa.

Alueellista turvallisuusjärjestelmää tulee käyttää laaja-alaisesti siten, että eri hallinnonalat koordinoivat toimintonsa yhdessä. Ehdotetut lakimuutokset korostavat erityisvastuualueen sairaanhoitopiirin keskeistä johtovastuuta tilannekuvan muodostamisessa. Näkemyksemme mukaan valmiussuunnittelun ja tilannekuvavastuun säädösten tulee olla mahdollisimman geneerisiä, jolloin yllä kuvatussa Tilannekeskusmallissa korostuisivat yhteistoiminnan merkitys ja kuhunkin tilanteeseen tarkoituksenmukaisen hallinnonalan johtovastuu. Kevään 2020 pandemiakokemusten mukaisesti kullekin hallinnonalalle tulee hoidettavaksi runsaasti oman alan toimia. Sen ei tule hämärtää keskitetyn johtovastuun toiminnallisia etuja.

Tilannekuvatietojen jakamisen malli tulee olla selkeä ja vuorovaikutteinen – alueellisesti maakunnissa tai sairaanhoitopiireissä tulee olla selkeästi nimetyt toimijat, joilla on oikeudet käsitellä tietoja.

Materiaalisen varautumisen ja logistiikan välinen suhde pitää olla selkeästi määritelty – mikä on STM koordinaatioryhmän (Logistiikka 5-ryhmä) ja HVK logistiikan välinen suhde, erityisesti ottaen huomioon sairaanhoitopiirejä, maakuntia ja kuntia velvoittavat vastuut väestön hyvinvoinnin turvaamisesta.

Vaikka erityisvastuualueen sairaanhoitopiirillä on ohjaava tehtävä, katsomme että vastuu (palvelutuotanto ja talous) voimavarojen käytöstä on kuitenkin niillä toimijoilla, joille se säädösten mukaan kuuluu.

Kapulainen Kristiina
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden - Turvallisuus- ja valmius